

Een „witte” Kerstijid op de velden.

(Naar een teekening van Henk Poeder.)

KOM es mee!

We gaan samen stil naar 't bosch. Praten willen we niet. Alleen maar zien en ons geven aan de welige wijding van 't winterwoud. En luisteren naar den winterschen groet van 't geschapene tegen Kerstfeest.....

Tegen Kerstfeest in Bosch en Veld

DOOR H. PILON

kruipklaver, die ook prachtige kringvormige pollen kan maken.

Wat hebben we hier? O, 't zijn allemaal kraaijen en roekensporen. Die hebben hier gister een kleine vergadering gehad. Ze hebben wat in den mest zitten wroeten, dien de boer er juist op gebracht had. En daarbij hebben ze mekaar uitgescholden op vischwijvenmanier, niet zoo zuinig. Merkw aardige woorden gebruiken ze daarbij. Dezelfde ongeveer als de mannen van de bierkaai, namelijk klankencombinaties, waar alleen de ingewijde uit wijs kan worden. Echt mensche-lijk, maar dan wat aan den onbeschaafden en onverschilligen kant.....

't Dunne sneeuwlaagje knepert een beetje van de vorst, als we voortloopen. De grauwe graslaag, die alleen maar in de wortels leeft, is door heer Winter keurig gemaskeerd, zoodat de weiden heel niet onprettig zijn om te zien. We loopen maar door deze weide, dan zien we meteen, waar dit haasje z'n leger heeft.

Welk haasje? Nou, dat hier z'n prenten heeft ingedrukt, kijk maar! Je kunt de richting van z'n sprongetjes makkelijk volgen. Die lange indrukken zijn van de achterloopers, deze ronde van de voorpooten. De sneeuw is erg los, zoodat Lampe er dóór ging hier en daar. Maar daar geeft-ie niks om!

Hij is naar 't knollenland geweest vannacht en met een heerlijk buikje-vo! naar z'n leger gegaan. Wedden, dat-ie daar ginds onder dat lage dennetje zit! Pas op, nou zal-die komen..... rrrr! Zie-em es kogelen! Zou je zeggen, dat-ie den grond raakt? Ooren op..... ooren neer..... daar maakt-ie 'n haak.....

Nee, beste hazenjongen, we zullen je niet schieten. We zijn wát blij, dat je 't leven gehouden hebt in den kwaden jachtijid! Geniet nog maar wat van je vrijbuiters- leven, dat voor ons menschen één stuk poëzie lijkt. En dat voor zoo veel haasjes een aantéenschakeling van leed en tragiek is..... 'k Hoop, dat Lampe zich dezen winter redt: voorspoed in 't nieuwe, mooie haas!

Kijk, deze dikke paddestoel heeft het nog uitgehouden. Laatst, in October, stonden ze hier in prachtige cirkels: heksenkringen. Als 't weer tot kerstijid wat nacht was gebleven, had je ze misschien nog kunnen vinden. Ook in 't bosch. Maar 't zijn verschillende soorten.

Soms zijn de cirkels vervangen door ovalen, of door slingerende slierten van paddestoeltjes. Tooverachtig gezicht. Net of je de werkelijkheid van sprookjes ervaart. Welke Ariadne is langs dezen slingerenden weg gegaan, vraag je haast onwillekeurig.

De cirkels en ovalen werden in den spokentijid toegeschreven aan wonder- werking van de heksenvoetjes, die er in een kring hadden gedanst.....

We weten nu, dat er in den grond een dradenmassa leeft, waaruit elk jaar tegen den natten herfst de paddestoelen opschieten, om sporen te maken voor 'de voortplanting. Dat deze dradenmassa kringvormig wordt, ligt aan 't feit, dat de ontwikkeling op een centraal punt begint. Op dezelfde manier als een witte

kruidplant, die ook prachtige kringvormige pollen kan maken.

Dit is 'n hazenlegertje, zeker van Lampe, dien we zooeven deden schrikken. Zoo achter den dooden graspol en in 't zonnetje is nog zoo kwaad niet, wel?

's Nachts koud, zegt u? Maar daarvoor is de warme pels! Dat valt 'n beetje mee, als er maar te eten is! D'r moet brandstof wezen. Brandstof voor 't lichaams- kacheltje.

Nou even een sprongetje en we staan tusschen de denneboomen. Witte pletsjes sneeuw versieren ze. Sta nou es stil en beluister de stilte. Is 't niet heerlijk? Die stilte is één van de mooiste tonen van de Carmen Sylva, de stem van 't woud.

Er zijn andere tonen ook. Asjeblijft! Die heb ik in den herfst gehoord. Ze waren soms woest, soms hoog, soms diep, soms schrijnend weemoedig, soms op- wekkend vroolijk. Maar altijd waren ze me lief, omdat ze harmoniëeren met de menschenziel. Ze vinden er weerklink als 't orgelgeluid in de kerkgewelven.....

Zoo ook nu. De stilte van den nacht, waarin de Heiland werd geboren, komt ons tegen uit het dennenwoud in Kerstijid. Ze krijgt vat op ons, we geven ons er aan over. Het dichte dennenkruinendak is ons een rustige herberg, en méér dan een stal.....

Maar de natuur is jaloersch! Ze vraagt onze aandacht, en 't spijt ons werkelijk niet, als we die, misschien eerst met tegenzin, eindelijk geven.

'n Schelle schreeuw snerpt vlak boven ons hoofd. De auteur er van doet erg verschrik en vliegt haastig weg, terwijl-ie den schreeuw nog es herhaalt. Nu weet 't heele bosch, dat we hier zijn! De gaai speelt de rol van wachter-waar- schuwer, al hebben de boschdieren vermoedelijk zoo'n functionaris immer aan- gesteld en ook niet noodig. De meeste vogels, vooral de kleinere, zullen meer vrees hebben voor den alarmmaker, dan voor 't aangekondigde gevaar, want de gaai of meerkol is een brutale eierroover en durft ook jonge vogels de hensenpan best in te hakken met z'n sterken puntigen snavel. Hij is een voortdurende bosch- bewoner, evenals de boschduiven, die hier en daar hoog uit de boomen opvliegen

Eekhoortje in het Winterwoud.

onder veel vleugelgeraas. Dat het bosch een goede nestplaats is, bewijzen de talrijke nesten, die in de boomtoppen voorkomen. Overigens zijn er veel meer, dan we zien. De nestjes van mees en vink en lijster ontdekken we niet zoo makkelijk.

Als we 'n poosje stilstaan, onbeweeglijk, dan hooren we tien tegen één wel een eekhoorn in de buurt. Krakende takjes of vallende dennkegels verraden den bruinen pluimbezitter. Hij is natuurlijk bezig met de ontleding van een kegel! Minder met een wetenschappelijk doel, als wel om aan het zaad te komen, dat onder elk schildje ligt.

Kijk, in dezen boom zit de rakker, want 't is bezaaid met schildjes, en allemaal nog versch. Hij

zit doodstil op 'n tak, heel hoog, en loert voorzichtig naar beneden. Want de eekhoorn is nieuwsgierig, niet zuinig! Voor ons is-t-ie bang ook, en daarom zie je hem niet bewegen. 'k Zal 'm es even laten schrikken en tegen den boom schoppen, dat doet Bruinstaart niet zeer. Zie 'm es springen in de kruin van den volgende boom! En dan verder, verder. Hij zal wel boos zijn, dat we hem niet rustig lieten voortknabbelen. Maar de denneboomen hangen vol troost, en anders liggen er nog gave eikels genoeg onder de eikelaars van de mooie laan daarginds. En tegen den avond weet Bruinstaart 'n prachtig plekje in een oud kraaiennest, waar hij warm en zacht kan sluimeren.

Mocht de sneeuwlaag te dik worden, of op de dennekegels gaan bevriezen, dan heeft de eekhoorn altijd nog wel een paar plaatsjes, waar hij in den herfst wat voedselvoorraad heeft verstopt. Deze bergplaatsen worden dan aangesproken. Toch vindt hij de vrije voedselzoekerij verreweg 't fijnst, want hij is tot vrijheid en vrolijkheid geboren.

Nee, schrikken is heel niet noodig! Een konijntje sprong uit dien wilden boschgraspol. 't Lag er denkkelijk een dutje te doen met een volle maag. De konijntjes weten 't knollenland ook best te vinden. Waarom dit beestje nu juist hier ging slapen, terwijl 't toch zeker een hol heeft? Misschien genieten van 't mooie stille winterlicht, hè? Wie zal 't zeggen?

De meeste konijntjes zitten in de hollen. Hier heb je zoo'n verblijf. Onder 'n hoek van 45 graden gaat dat zoo de diepte in, dwars onder 't wortelgestel van een den door. 't Komt ergens wel weer boven. En niet makkelijk zijn de diertjes te vangen, behalve met 'n fret. Die slanke witte bunzing wordt door konijnjagers 't hol ingestuurd, met 'n muilkorfje voor vanwege de bloeddorst. De arme konijntjes vluchten 't hol uit en worden opgevangen in netten of met een knuppel doodgeslagen. 'n Karwei, dat gansch niet bij deze vredige omgeving past.

Nu mag het konijnenvolk volgens den Bijbel onsterk zijn — en dat is wáár — aan den anderen kant staat de verbazend snelle vermenigvuldiging, waardoor er menig lid kan sneuvelen, zonder dat er nog eenige kans op uitroeiing is.

Ik moet u nog even laten zien, waar de voorraadschuren van de meezen zijn. Met m'n mes peuter ik dan wat schors los van de ruwste dennen. Wat komt er voor den dag? Spinnen, spinnetjes, poppen van allerlei insecten, kleine kevertjes!

Maar niet alleen de meezen gaan er te gast hier! De spechten spreken den voorraad ook duchtig aan. Sommige boomen zijn er kaal van op den stam. De snavelhakken van de insecteneters zijn hier en daar goed te zien. Als u een eindje verder meeloopt, wijs ik u de plaats, waar een specht zoo'n schik had in de hakkerij, dat hij dwars door den stam heen hakte. Mogelijk was 't plan, er een nestholte te maken, maar 'k geloof niet, dat het daar toe gekomen is.

Dan zijn er natuurlijk nog een massa kleine zangvogeltjes, als roodborstjes, boomklevers, winterkoninkjes, die allemaal azen op wat er zit tusschen de schorsspleten.

Een tweede voorraadschuur voor dat kleine goed, en ook voor lijster en merel, is de laag naalden en blaren van 't bosch! Wat daar zooal in verschuilt, om door de broeiende stoving de winterkou door te komen,

Vriend Lampe in z'n winterlager opgeschrikt door wandelaars over de met sneeuw bedekte velden: een aardig wintertafereeltje.

moet verbazend wezen. Als je zwarte lijsters in de blaren aan 't werk ziet met een vuur en courage om van te watertanden, dan ben je overtuigd van het feit, dat er voor dien vogel vast en zeker een figuurlijke goudmijn in zit.

Luister! Dat was de trompetstoot van den boschfazant! Hij denkt niet, dat we in de buurt zijn. Of hij wil ons toonen, dat-ie zich van ons niemand aantrekt!

Hier in 't mos is-t-ie bezig geweest te wroeten. Kijk maar: dat zijn z'n sporen, die fijn in de sneeuw geteekend staan. Statisch is-t-ie hier heen gestapt en toen begonnen, 't mos los te krabben. Daar huist ook wel 't een en ander, dat hem als eiwitrijk krachtvoedsel in den winter goed van pas komt!

Hij trompettert al weer. 't Geluid komt uit het hakhout in de verte. Daar zie je hem natuurlijk niet, want 't is een dichte warreling van takjes en braamstengels en adelaarsvarens. Die varens zijn vervallen grootheden, gouden ruïnes van wat dezen zomer groene kasteelen leken. En toch zijn ze nu ook nog prachtig om te zien: ze fleuren 't hakhout bronzig op en blijven dat doen tot de nieuwe stengels en blaren ze in den voorzomer overgroeien. Dan keeren ze tot de aarde weer, waaruit ze zijn opgekomen.....

O, dat is heerlijk! Nu zien we den koninklijken boschvogel toch! 'n Korte audientie wel is waar. Want hij maakt zich zweefvliegend uit de voeten, als 'n zware, horizontaal afgeschoten pijl, de sterlijke lange staart wapperend achter zich! Dit gezicht vergeet niemand.....

Och, blijf eventjes staan en zie dat leuke boschmuisje bezig met den maaltijd! De mummelende kaakjes, de glinsterige kraaloogjes. 't satijnen vachtje, de soepele beweginkjes..... 't is allemaal even aardig, niet? Zou-d-ie ons niet vertrouwen? Schichtig draait-ie zich om en verdwijnt in 'n klein, haast onzichtbaar holletje.

Wat had de kleine snaak daar te knabbelen? Juist, een eikel! De fijne tandjes staan er duidelijk in. Boschmuis en eekhoorn zijn knabbelconcurrenten, en niet alleen maar voor de leus!

Ze leggen beide wintervoorraden aan, maar ik denk, dat de kleine 't in slimheid van den groote wint. Als de voorraad van de muizen uitgeput is, weten ze dien van de eekhoorns ook nog wel te vinden.....

't Boschmuizenlevetje is over 't geheel nog zoo slecht niet. En krijgen ze 't wat te kwaad, dan is 't bosch groot genoeg!

Gevaaren? Ja, die zijn er! Kraaien, gaai en ekster, en nog meer.....

Intusschen, de boschmuis mag veel vijanden hebben — één er van is op 't oogenblik niet present, en dat is de egel. 't Spijt het muisje werkelijk niet, want tientallen soortgenooten zijn tusschen de grage spitse tanden terecht gekomen en hebben er niets van naverteld. Maar dat was in den zomertijd.

De stekelige muizenvreter slaapt nu. Wilt ge weten, wáár? Kom maar es mee naar dezen dichten braamstruik. De blaren van eikjes en berkjes en vuilboompjes zijn hier heengewaaid en door de luwte van de braamtakken tegengehouden.

Graaf met de hand maar es wat blaren weg. Niet durven? Voorzichtig aan maar. Zie, daar hebben we doolie grasstengels. Wat liggen ze stijf tegen mekaar, niet? Trek ze maar es omhoog. Zitten ze vast? Maar trekken..... Au, dat prikt daar onder!

Dat is de egel in z'n winterslaap.

Van wakker maken is geen sprake! Hij rolt zich stijf in mekaar, als-t-ie uit z'n warme bedje gehaald wordt. De oogen blijven dicht. Wil je ze open hebben, dan moet je doen, of je den slaper verdrinken wil. Maar dat is een te groote plagerij en dat zullen we nu es niet doen, niet waar, vriend Egelman? Al weet ik, dat je op je tijd een rakker kunt wezen..... Maar 'k zal 't vandaag niet verklappen, want 't is Kersttijd. Dan willen we niet aan leelijke dingen denken. D'r is veel te veel moois in 't leven! In 't leven van de Schepping en in dat van de Herschepping!

De Kersttijd bringe u en mij ware genieting van al dat schoone.

Laat het ons zoeken als de Wijzen.....

